Dosarul nr. 3-2003/2024;
2-23183743-12-3-21122023;

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

03 decembrie 2024 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani
Instanţa compusă din:
Președintele ședinței, judecător Neguriță Veaceslav
Grefier Vrancean Natalia

examinând în ședința de judecată publică acțiunea în contencios administrativ formulată de reclamantul Balan Mihai împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,-

C O N S T A T Ă:

Argumentele participanților la proces:

Reclamantul Balan Mihai (împreună cu alți coreclamanți) la 21.12.2023, prin intermediul avocatului Bodnariuc Alexandr, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare, CNAS), prin care a solicitat: anularea deciziei adoptată în procedură prealabilă - nr. 8199/23 din 04.12.2023 și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care să fie calculată și achitată cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156/1998.

Prin încheierea Judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 12.02.2024, pretenția reclamantului Balan Mihai a fost separată într-un proces separat.

În argumentarea acțiunii menționează reclamantul că, are statutul de pensionar. În virtutea acestui fapt, reclamantul a dobândit dreptul social la indexare anuală a pensiei în baza art. 13 alin.(1), (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, în conformitate cu care: pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Potrivit informației de la Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, rata inflației în decembrie 2022 a constituit 30,2%, adică prețurile medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2%.

În pofida ratei inflației existente, modificând condițiile de calculare a cuantumului de pensie, diminuând nivelul protecției sociale anterior dobândite licit de către reclamantă, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, conform art. 13 alin. (1) din care rezultă că, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Ulterior, Guvernul Republicii Moldova, bazându-se pe Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, a adoptat Hotărârea nr.148 din 22.03.2023, în conformitate cu art. 1 din care, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%.

În continuare, Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu 01.04.2023, prin diminuarea nivelului protecției sociale anterior dobândite de reclamantă, a efectuat indexarea pensiei reclamantului, aplicând, contrar prevederilor art.13 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, coeficientul de indexare de 15%, ceea ce nu corespunde ratei inflației în luna decembrie 2022, exprimate prin creșterea prețurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

Ca urmare, reclamantul a depus la CNAS cererea, solicitând emiterea unei Decizii prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998.

În pofida celor solicitate, cererile indicate au fost respinse.

În conformitate cu prevederile art.162 alin.(l)-(3) lit b) din Codul administrativ, reclamantul a depus cerere prealabilă, care la fel a fost respinsă de către autoritatea publică pârâtă.

În conformitate cu prevederile art.206 alin.(l), lit.b) din Codul administrativ reclamantul înaintează prezenta acțiune în obligare.

Cu privire la motivele de drept, invocă reprezentantul reclamantului prevederile art.54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Potrivit art. 47 din Constituția Republicii Moldova, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări

independente de voința lor.

„Un nivel de trai decent” reprezintă un obiectiv social stabilit de Constituție, care trebuie realizat prin măsurile întreprinse de către autorități [HCC nr.12 din 16.06.2022]. Indexarea pensiei constituie unul din instrumentele legale pentru atingerea obiectivului enunțat.

Dreptul social la indexare a pensiei, având o valoare economică incontestabilă, fiind obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituția, este un bun în sensul art.l din Protocolul nr. 1 la CEDO, care prevede că orice persoană are dreptul la protecția proprietății (speranța legitimă).

În acest sens, instanța de judecată urmează să aplice prevederile art.4 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universala a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Mai menționează reprezentantul reclamantului că, indexarea proporțională a pensiei conform ratei inflației rezidă în faptul că creșterea inflației afectează siguranța financiară a pensionarului. În termeni economici, atât valoarea unui salariu cât și a pensiei poate fi măsurată pe baza cantității de bunuri care pot fi achiziționate în baza sa la o dată concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani. Din aceste motive fluctuațiile economice acționează în mod diferit în privința acestor valori. Acest lucru este ilustrat de faptul că, în timp ce valoarea nominală nu este afectată de fluctuațiile economice, valoarea reală a pensiei se diminuează, pentru că scade cantitatea de mărfuri și servicii care pot fi procurate.

O viață decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realitățile economice și sociale. Garanția securității financiare poate fi rapid golită de conținut de o inflație persistentă. Într-un asemenea caz, articolul 47 din Constituție, dar și art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO ar deveni ineficient și nu și-ar realiza scopul.

Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea pensiei, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporțională a pensiei în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază, așa cum prevede art. 13 alin. (l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 21 din 06.12.2022.

Totodată, conform pct.4,5 din Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art.1 pct.22 și art.II-V din Legea nr.358-XV din 31.07.2003 „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea a reținut că:

- „Protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ”.

-„La determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul

că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior".

-„Actele legislative privind asigurarea cu pensii au făcut obiectul controlului constituționalității. Curtea a subliniat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate".

Conform Hotărîrii Curții Constituționale, nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționari publici, Curtea a reținut că: -„schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr 552-XIV, instituite de către legiuitor, contravin art. 47 alin. (2) și art. 76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit".

Poziția participanților la proces.

În cadrul ședinței de judecată, ***reclamantul Balan Mihai și reprezentantul acesteia, Bodnariuc Alexandr,*** nu s-au prezentat, fiind înștiințați în modul prevăzut de lege despre examinarea cauzei, în legătură cu ce instanța de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa părții reclamante.

Pârâtul - Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind legal citat nu s-a prezentat, în legătură cu ce instanța de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa părții pârâte.

Totodată prin referința depusă, pârâtul nu a recunoscut acțiunea reclamantului Balan Mihai și a solicitat respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

În susținerea poziției sale, a invocat, că conform art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct.1 din Hotărârea Guvernului nr.148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Astfel, reținând cadrul normativ citat supra, se denotă netemeinicia pretențiilor din acțiunea reclamantului prin care solicită obligarea autorității pârâte să indexeze pensia acesteia de la 01.04.2023, cu 30,2%. Or, în condițiile în care prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022, legislatorul a reglementat fără echivoc procedeul de indexare a

prestațiilor sociale de stat pentru anul 2023, iar Guvernul a adoptat Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 prin care a determinat coeficientului de indexare ca fiind de 15%, aceste acte normative urmează a fi aplicabile pentru fiecare subiect beneficiar de prestații sociale care cad sub incidența indexării. Temeiuri de derogare de la prevederile actelor normative citate, nefiind prevăzute.

Complementar, CNAS subliniază constatările relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați. Potrivit constatărilor, Curtea a reținut „că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providențial (Welfare State) art.l din Constituție, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art.126, care stipulează bazele economiei: „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială...".

Caracterul social al statului presupune instituirea unui sistem politic, care ar permite adoptarea unor măsuri adecvate pentru redistribuirea bunurilor conform principiilor echității sociale, astfel încât toți membrii societății să posede un minim garantat de asigurare socială conform art.47 din Constituție. În acest context Curtea reiterează concluzia expusă în Avizul nr.l din 17.03.1997 asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituția RM despre obligația constituțională a statului de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale.

Curtea apreciază că volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice și financiare a statului, cât și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunțate, permit Curții Constituționale să constate că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat.

În susținerea constatărilor expuse în §§44-45 și 48 ale prezentei hotărâri, Curtea citează prevederile art. 2 alin. 1 al Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acționeze „atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, folosind la maximum resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative ". Curtea relevă că prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact. Aceste eforturi, însă, urmează a fi raportate la posibilitățile economice și financiare ale statului. Art. 47 al Constituției reglementează condițiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este pensia, inclusiv cea pentru limită de vârstă, care constituie obiectul sesizărilor examinate.

În acest sens, Curtea reține că art. 47 al Constituției garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora permite menținerea unui echilibru social între păturile sociale ale populației. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat.

Curtea reține că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale, iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei.

Subsidiar, atrage atenția reprezentantul pârâtului, că prin Decizia Curții Constituționale nr. 140 din 26.10.2023, Sesizarea nr. 13a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022 și articolul 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, cât și Sesizarea nr. 15a din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituționalității articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile.

Casa Națională de Asigurări Sociale, în conformitate cu prevederile art. 224 alin. (l) lit. f) CA, solicită respingerea integrală a cererii de chemare în judecată a reclamantului, ca fiind neîntemeiată.

Aprecierea instanței:

Examinând acțiunea reclamantului Balan Mihai, studiind probele administrate în ansamblul și interconexiunea lor, normele legii aplicabile, instanța de judecată a ajuns la concluzia că acțiunea în contencios administrativ a reclamantului Balan Mihai împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei adoptată în procedură prealabilă - nr. 8199/23 din 04.12.2023 și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care să fie calculată și achitată cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156/1998, este neîntemeiată și pasibilă de a **fi respinsă**, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Noțiunea de „act administrativ” este reglementată în legislația națională, cât și în Rezoluția (77)31 Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, statuează că, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei

funcții judiciare.

Conform art.206 Cod administrativ, (1) O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ). (2) Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin.(1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Conform art.208 Cod administrativ, (1) în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Potrivit art.209 Cod administrativ, (1) Acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. (2) Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă. (3) Pentru acțiunea în realizare, acțiunea în constatare și acțiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acțiunii în contencios administrativ.

Potrivit art.165 alin.(1) Cod administrativ, cererea prealabilă se depune în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual ori respingerea petiției. Daca autoritatea publică nu soluționează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Conform art.167 alin.(3) Cod administrativ, autoritatea publică emitentă soluționează cererea prealabilă în termen de 15 zile calendaristice. Prevederile art.60 alin.(2)—(5) se aplică corespunzător.

Cu referire la admisibilitatea acțiunii pe temeiul respectării procedurii prealabile, se reține că la 01.11.2023, reclamantul Balan Mihai s-a adresat către CNAS cu cerere privind emiterea unei decizii prin care să-i fie calculate și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2 %, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respective față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998 (f.d.4 din dosar administrativ).

Prin răspunsul CNAS nr. B-6526/23 din 08.11.2023, autoritatea publică pârâtă a comunicat, că potrivit art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. În conformitate cu p.l din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, respectiv Casa Națională de Asigurări Sociale nu regăsește temei legal de a emite act administrativ individual întru indexarea pensiei cu 30,2% (f.d.6 din dosar administrativ).

La 20.11.2023, reclamantul Balan Mihai a depus la CNAS cererea prealabilă prin care a solicitat repetat emiterea unei decizii prin care să-i fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2 %, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998 (f.d. 1 din dosar administrativ).

Prin răspunsul CNAS nr. 8199/23 din 04.12.2023, autoritatea publică pârâtă a explicat, că potrivit art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia reclamantului de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, iar temei legal de a emite act administrativ individual în vederea indexării pensiei cu 30,2%, nu există. Cererea prealabilă respingându-se ca fiind neîntemeiată. Complementar a subliniat că la data de 26.10.2023 Curtea Constituțională a pronunțat Decizia de inadmisibilitate nr.140, prin care a constatat constituționalitatea art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 și a art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (f.d. 3 din dosar administrativ).

Reclamantul Balan Mihai, nefiind de acord cu răspunsul CNAS din 04.12.2023, respectând termenul de 30 de zile, prevăzut de art.209 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, la 21.12.2023 a depus acțiune în contencios administrativ (f.d. 3-24)

Analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale pre citate, instanța de

judecată, constată că reclamantul a respectat procedura prealabilă, și-a realizat dreptului său la acțiune în interiorul termenului prevăzut de lege, respectiv, temei de declarare a acțiunii ca fiind inadmisibilă pe motive de tardivitate, nu există. În astfel de circumstanțe, fiind respectată procedura și termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ, instanța judecătorească va soluționa fondul cauzei.

Astfel, obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie obligarea autorității publice pârâte să calculeze și să achitate reclamantului cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156/1998.

Potrivit art.1 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, statuează că *pensie calculată* - reprezintă dreptul bănesc, stabilit în funcție de contribuțiile achitate în bugetul asigurărilor sociale de stat și de durata stagiului de cotizare, reexaminat, majorat și indexat; *indexarea pensiei* - măsură realizată periodic pentru actualizarea cuantumului pensiei calculate în vederea păstrării puterii de cumpărare a pensiei;

Potrivit art.2 din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil. Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

În conformitate cu prevederile art.13 alin.(1) și (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Potrivit art.31 alin.(3) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 60 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

Starea de fapt stabilită de către instanța judecătorească denotă că, la 01.11.2023, reclamantul Balan Mihai s-a adresat către CNAS cu cerere privind emiterea unei decizii prin care să-i fie calculate și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2 %, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respective față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998 (f.d. 4 din dosar administrativ).

Prin răspunsul CNAS nr. B-6526/23 din 08.11.2023, autoritatea publică pârâtă a comunicat, că potrivit art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art.13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de

anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. În conformitate cu p.l din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, respectiv Casa Națională de Asigurări Sociale nu regăsește temei legal de a emite act administrativ individual întru indexarea pensiei cu 30,2% (f.d. 6 din dosar administrativ).

La 20.11.2023, reclamantul Balan Mihai a depus la CNAS cererea prealabilă prin care a solicitat repetat emiterea unei decizii prin care să-i fie calculată și achitată, cu începere de la 01 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2 %, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr.156 din 14.10.1998 (f.d. 1 din dosar administrativ).

Prin răspunsul CNAS nr. 8199/23 din 04.12.2023, autoritatea publică pârâtă a explicat, că potrivit art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357/2022, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia reclamantului de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, iar temei legal de a emite act administrativ individual în vederea indexării pensiei cu 30,2%, nu există. Cererea prealabilă respingându-se ca fiind neîntemeiată. Complementar a subliniat că la data de 26.10.2023 Curtea Constituțională a pronunțat Decizia de inadmisibilitate nr.140, prin care a constatat constituționalitatea art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 și a art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (f.d. 3 din dosar administrativ).

În acest context, instanța consideră neîntemeiată cererea reclamantului privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care să fie calculată și achitată cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021 conform art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156/1998. Or potrivit art.13 alin. (2) din Legea menționată, pe care reclamantul își întemeiază pretenția, prevede că pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului

premergător. **Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.**

Reclamantul eronat interpretează legea materială art. 13 alin. (2) a Legii 156/198, invocând doar prima frază, pe când norma legală urmează a fi interpretată în ansamblu, ori și Curtea Constituțională în decizia sa nr. 140 din 26.10.2023, a notat următoarele.

„31 Curtea notează că Parlamentul şi Guvernul Republicii Moldova ***se bucură de o marjă discreționară*** ***cu privire la adoptarea unor decizii de natură*** *politică şi* ***socială în domeniul protecției sociale.*** *Aşadar, datorită cunoaşterii directe a societății şi nevoilor acesteia, legislatorul şi executivul sunt în principiu mai bine plasate decât Curtea Constituțională pentru a aprecia necesitatea adoptării unor astfel de măsuri tipice perioadelor de austeritate.*

32 În acest sens, Curtea Europeană a subliniat că, având în vedere că factorii de decizie naționali ar trebui să beneficieze de o marjă largă de apreciere în chestiuni de politică socială şi economică generală (inclusiv în domeniul pensiilor), interesele justiției sociale şi bunăstării economice ***îi pot determina în mod legitim să ajusteze, să plafoneze sau chiar să reducă cuantumul pensiilor*** *aflate în plată (Zegarac şi alții v. Serbia, 17 ianuarie 2023, § 95)”.*

Instanța apreciază că, Guvernul în temeiul limitei dreptului său discreționar, **reieșind din posibilitățile financiare ale bugetului de asigurări sociale**, a decis indexarea cuantumului pensiei pentru toți pensionarii (inclusiv și în privința reclamantului) cu 15 %, respectiv pe cale de consecință, instanța consideră neîntemeiată pretenția reclamantului privind calcularea și achitarea cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2021 exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156/1998.

Potrivit art.224 alin. (1) lit.f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit. a)-e).

Reieșind din cele supra relatate, examinând temeiurile invocate de reclamantă întru admiterea acțiunii și coroborându-le cu argumentele invocate de pârât întru respingerea acțiunii, probele acumulate, precum și normele legale aplicabile speței, instanța nu a identificat temeiuri de admitere a pretenției privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să calculeze și să achite cu începere de 01 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156/1998.

În conformitate cu art. 224 alin. (1) lit. f), 232 Cod administrativ, art. 238-241 CPC, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se respinge ca nefondată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Balan Mihai împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil privind indexarea pensiei cu 30,2% începând cu 01.04.2023.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani.

Preşedintele şedinţei **Negurița Veaceslav**
Judecător